

Darai Lajos:

II. Ulászló király és Candalai Anna királyné az „Egyszarvú vadászata” c. falikárpit sorozaton

Váralljai Csocsány Jenő: *A magyar monarchia és az európai reneszánsz* (Kráter Egyesület Kiadó, 2005.) c. könyve bizonyítékai alapján

A New York-i Metropolitan Museum Cloisters (Kerengők) részlege, Fort Tryon Park: The Hunt of the Unicorn. A Kerengők négy középkori francia kolostor (Saint Michel de Cuxa, Saint Guilhem le Désert, Trie sur Baïse, Bonnefont en Comminges) kerengője és három kápolna összeépítéséből született 1935-38 között: kövekre bontva szállították New Yorkba, ahol egészen egészé alakították. A parkot John D. Rockefeller Jr. építtette és az általa felvásárolt George Grey Barnard középkori gyűjteményével együtt elajándékozta a parkot New York városának, a középkori kollekciót a Metropolitan Múzeumnak, a saját tulajdonában lévő Unikornis faliszőnyegekkel együtt. Ez a legismertebb a Cloisters gyűjteményei közül és az „Egyszarvú vadászata” nevet viseli.

Az Egyszarvú-rejtély több mint 500 éve foglalkoztatja a tudósokat és a látogatókat – de a készítő és a szereplők megoldatlan (!) rejtélye is már 100 éve.

A világhíres hét darab 4×3,5 méteres szőnyeg titokzatos eredete, az ábrázolt történet különlegessége teszi a műalkotás sorozatot egyedülállóvá. Miért vadásznak unikornisra a nemes urak? Vajon az egyszarvú feltámad a halálból? Mit jelent a szőnyegeken többször is megjelenő “A” és “E” betűjelzés? Az ismeretlen alkotó nevének kezdőbetűit vagy valami egészen mást? Az unikornis faliszőnyegek több filmben is szerepetek, legutoljára a Harry Potter és a félvér herceg filmadaptációjában.

Fotó: <http://tinkmara.com/tag/the-met/>

Fotó: <http://tinkmara.com/tag/the-met/>

Fotó: <http://tinkmara.com/tag/the-met/>

Fotó: <http://tinkmara.com/tag/the-met/>

Fotó: https://www.metmuseum.org/content/interactives/unicorn/hunt_unicorn_transcript.htm

Fotó: https://www.metmuseum.org/content/interactives/unicorn/hunt_unicorn_transcript.htm

Fotó: https://www.metmuseum.org/content/interactives/unicorn/hunt_unicorn_transcript.htm

Fotó: https://www.metmuseum.org/content/interactives/unicorn/hunt_unicorn_transcript.htm

I. kárpit: A vadászok belépnek az erdőbe

Fotó: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/467637>

Az **I. kárpit** más kéz műve lehet, mint a többi, rajta a királyné francia és angol rokonait látjuk. Balra Edmund és Richard de la Pole az angol fehér rózsza trónöröklés jog birtokosai a máig használt strucc tollal. Edmundot 1513-ban VIII. Henrik lefejeztette.

Náluk sokkal fiatalabb ifjú képközépen **Candalai Anna királyné testvére**. Mind igen óvatosak az idegen környezetben.

II. kárpit: Az Egyszarvú megtalálása

Fotó: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/467638>

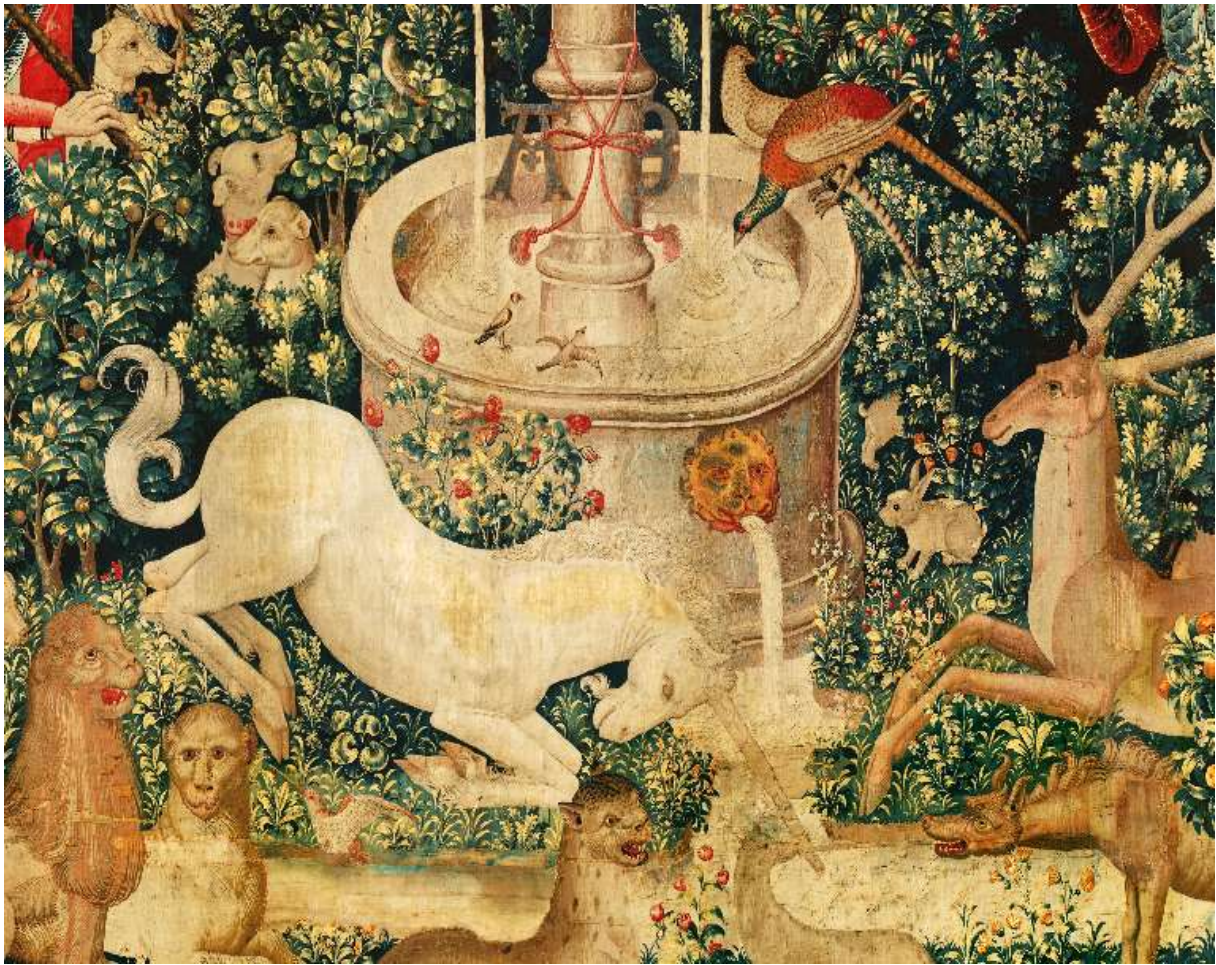

A **II. kárpit** közepén kút, de a vadásztanácskozás lélektani középpontja a derűs tekintetű, királyi tartású, vörös, strucc tollas kalapos **Corvin János oppelni és lipthói herceg, Dalmácia és Horvát-Szlavón-ország bánja**, sikeres török elleni hadvezér, aki a kikötőben fogadta a Velencéből érkező Candalai Annát 1502. augusztus 23-án. Mögötte a 14 évvel idősebb igaz barátja, **Újlaky Lőrinc szerémi herceg**, aki 1502. július 26-án Páduában küldöttség élén köszöntötte Candalai Annát, akit a mögöttük álló Giorgione festett le II. Ulászló számára. Jobbra elől Corvin János kisfia, **Kristóf**.

A **II. kárpit** baloldalán a fécántollas kalapú ifjú vadászkürtjén a cirillbetűs felirat KNAZ C PM magyarul „szerémi herceg”, ezért ő Újlaki Lőrinc embere. A felirat a kárpit hátoldali olvasata szerint JONAS A VIHOA a kárpit-tervező művész neve: **Viholás Jónás** a korszokás szerint és aki a II, III, IV, V. és VI kárpitot tervezte. Ezt alátámasztja Corvin János rokonszenves ábrázolása is az Újlaki-barátság jegyében, és hogy már Mátyás és Beatrix is egy nagy egyszarvú szoborral fogadta a menyegzője vendégeit Budán, e családi vonatkozást folytatják a kárpitok. A tervezésért a királyi család pénztelen lévén nemesi ranggal fizetett, amit a fécántoll mutat Viholás Jónás kalapján. Döntő érvet azonban a **II. kárpit** Egyszarvújának magyarázata ad, mivel azon Corvin János és fia Kristóf, Újlaki Lőrinc és Viholás Jónás együtt szerepel érdekes Egyszarvú állapottal, hatással. És előttük ekkoriban nyílt titok volt, hogy Mátyás király halálát fűgével megmérgezés okozta. Ulászló és Anna lakodalma után két évvel már Corvin János is halott volt, négy éven belül a két gyereke is, amivel a Corvin-család kihalt, ami további igen gyanús körülmény a tervezőnek.

A II. kárpit Egyszarvúja a szarvát a patakba tartja, senkitől nem zavartatva.

Ez a víz méregtelenítését jelenti. Van még öt olyan növény ezen a gobelinen, amelyet abban a korban méregellenes hatásúnak tartottak: narancs, zsálya, naspolya, körömvirág és ticszem. Újlaki embere tehát így örököltette át felénk a gyanút, ügyesen.

Műve a királyi udvarban készült, magyar távlatot mutat az ábrázolásban a címerek mintájára, vagy amint a Mátyás-Graduálé 3. levele:

Fotó: <http://www.corvina.oszk.hu/studies/graduale.pdf>.

III. kárpit: Az Egyszarvú megtámadása

Fotó: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/467639>

A **III. kárpit** bal felső sarkában fürtös hajjal **Pierre Choque herold** a navarrai udvarból, aki elkísérte Candalai Annát az esküvőre és le is írta útját Magyarországra.

A **III. kárpit** jobb felső sarkában piros sapkában bethlehenfalvi **Thurzó György** áll az Egyszarvú elé, akinek arcvonásai a Fuggerek családkönyvéből ismertek, és aki kék selyem damaszt kabátot visel. A királyi pár pénzzavarát a későbbiekben sokszor kíséri és a bányavárosok jövedelmét megszerzi.

A **III. kárpit** tetején közén Corvin Jánoshoz hasonlóan struccetollas kalapú vingárti Geréb János nádorispán vagy palatinus.

IV. kárpit: Az Egyszarvú védi magát

Fotó: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/467640>

Hogy az Egyszarvú vadászata kárpit sorozaton az egyszarvú a Szapolyai-pártot jelképezi, ez a kép mutatja a legjobban.

A **IV. kárpit** képén a címerében az Egyszarvút bíró **Szapolyai János** nem akadályozza meg, hogy az ledöfje a vadászebet, míg ezt a jelenetet Ulászló király öccse, az a **Jagelló Zsigmond herceg** szemléli piros sapkában, aki később 1548-as haláláig lengyel király volt, még ekkor Budán lakott s ezért ott volt az 1502. szept. 27-i koronázáson, menyegzőn, majd az október 3-án kezdődött budai ünnepségeken, később Szapolyai hűgát vette el feleségül, és mostoha lányát adta Szapolyaihoz feleségül, és a budai élményeit leírta, a magyar hatás érződik királyi építkezései. Már itt barátok lehettek.

A **IV. kárpit** jobb felső sarkában a harmadik strucc tollas kalapú országnagy gróf Szentgyörgyvölgyi Péter országbíró és erdélyi vajda, a Candalai Annát Páduában köszöntő küldöttség második legrangosabb tagja. Rövid dolmányt visel, mint minden férfiak a kárpitokon, ami újdonság, és az is, hogy a lábbeli nem hosszúorrú.

A kárpitokon a hét hölgy haját se gótikus kalapok fedik, hanem egyszerű, kendő formájú viselet. A reneszánsz szellemet mutatja a 43féle növény ábrázolása, ami Violás Jónás képein a szabatosabb.

A 21 állat- és madárfaj is művészi megjelenítésű, az oroszlánok kivételével, mert azok Mátyás halálakor elpusztultak s utána nem pótolták. Egyébként már Zsigmond király idejében Budán készült ilyen gobelin, Mátyás király pedig nagy tételben ajándékozta, azaz nagyüzemben készült nála a kárpit.

A pénztelen Ulászló tehát a saját falikárpit üzemében készítette a kárpitokat és azok felesége szobáját ékesítették. II. Lajos felesége megörökölte, és megérezvén a mohácsi csata kimenetelét, kincseivel Pozsonyba vitte, és mikor ott kormányzó lett, Németalföldre. Onnan rabolták el I. Henrik francia király csapatai 1554-ben, ezért volt Párizsban 1680-ban.

V. kárpit: Az Egyszarvú megszelídítése.

Fotó: https://artpassions.files.wordpress.com/2009/08/hunt_unicorn_maiden_in_garden.jpg?w=500

Az **V. kárpit** sérülten is mutatja az Egyszarvút megszelídítő **Candalai Anna királynőt**, aki igen élvezi a vadászatot.

Candalai Anna cseh és magyar királyné sokkal gyengébb ábrázolása 1509-ből a Litomerice oltár mesterétől a prágai Szt. Vitus katedrálisban:

Fotó: https://thefreelancehistorywriter.files.wordpress.com/2015/08/anne_de_foix.jpg?w=55

VI. kárpit: Az Egyszarvút meggyilkolják, illetve a várhoz viszik

Fotó: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/467641>

Az **VI. kárpit** bal felső negyedében a király alteregója, a nádor **Perényi Imre** ledöfi az Egyszarvút, ami azt jelenti, hogy a Sárkány lovagrendes Ulászló legyőzte az Egyszarvú címeres Szapolyai családot (nem voltak a Sárkány lovagrend tagjai) a királyságért való küzdelemben.

A **VI. kárpiton** lévő várkastélyon lévő zászló és két lobogó azonosítja a kárpit tulajdonosát: II. Ulászlót. A koronátlan **lengyel sas** mutatja a zászlón, hogy ő Jagelló, de nem lengyel király, a **vörös és az Árpád-sávos lobogó** pedig azt, hogy cseh és magyar király:

A **VI. kárpiton** a palota előtti hattyúk folyóvízre, a boltíves hajóbejárat a **visegrádi helyszínre** utal, ahol a királyi gályákat és a Bucentaurust, a fejedelmi díshajót őrizték ([Csonkaréti Károly: Hadihajók a Dunán](#)):

A VI. kárpit közepén láthatóan egymáson felejtette a szemét **II. Ulászló király** és **Candalai Anna királynő**, aki 1502. július 31-én volt 17 éves. Az „Egyszarvú vadászata” gobelin házasságuk emlékére készült.

A 7 falikárpiton aranyszín bojtvégű kötéllel összecsomózott betűk tűnnek elő, a képeken többször elhelyezve, de az I. kárpit kutyaörvein még AE és AA betűk váltakoznak. Tudott, hogy Anna lovát aranykötelek és görög AA betűk díszítették, amikor Magyarországa indult. Anne francia AE monogram a házasságkötés után AƎ lett, kötélekkel Wladislavus felé: Ǝ=W, AƎ=AW.

A **VI. kárpit** jobb felső sarkában, ahol Ulászló cseh és magyar lobogója leng, a zászlórúdra kötve csak az A monogram szerepel, ami még jobban megerősíti, hogy Anna a cseh és magyar királlyal kötött házasságot, mert a magyar király monogramját e két lobogó helyettesíti, ám azt is mutatja, hogy a valóságban ki kötődött kihez:

A**Ʒ** monogram az **I. kárpit** két kutyanyakörv képén:

AVE REGINA C felirat a **IV. kárpit** kard képén, ami Navarra uralkodójára, Catherine de Foix királynőre, Candalai Anna unokatestvérére utal, mindketten a de Foix grófi család tagjai:

A VI. falikárpit bal előterében piros kabátban áll **XII. Lajos francia király**, Ulászló házasság közvetítője, és **Katolikus Ferdinánd spanyol királlyal** társalog:

A VI. falikárpiton hátul a kapuban áll a főköttös **Bretagne-i Anna francia királynő**:

A **VI. falikárpit** gyűjtőpontjában a navarrai királyi pár, a főköttös **Catherine de Foix** és piros kabátú **Jean d'Albert**:

Ulászló mögött kék ruhában a neki feleségnek felajánlott másik **de Foix-lány, Germaine**, akit nem választott képük alapján, de később spanyol királyné lett, Germaine mögött anyja, a francia király nővére, **Orleans-i Mária hercegnő** kritikus a helyzettel:

Érdekes ábrázolási bravúr a **VI. falikárpit** jelenetei közt, amint II. Ulászló királlyal szembe fordulva áll későbbi önmaga:

Másik érdekesség a francia hölgykoszorú, bizalmatlanul a házasság iránt. Ez alól nem kivétel **Anna királyné** sem, aki szintén önmagával szembesítve van ábrázolva:

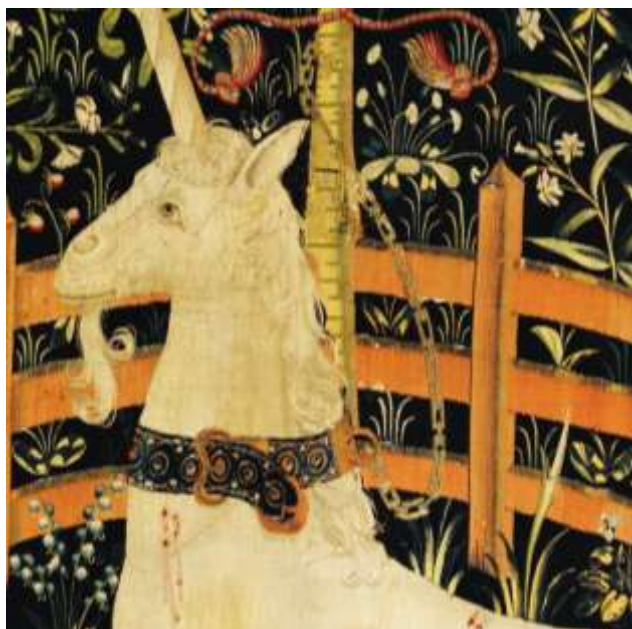
VII. kárpit: Az egyszarvú a fogságban

Fotó: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/467642>

A VII. falikárpiton az egyszarvú nyakörvén a magyar királynak a Sárkány lovagrendje **sárkány jelvényei** azt jelzik, hogy a magyar trónöröklés biztosítása történt e házassággal, aminek ünnepléséről a gobelinek szólnak, és a magyar király rendelte készítését a királyné személyi használatára, amint azt a királyné 35 monogramja mutatja rajtuk cáfolhatatlanul:

Köszönet Váralljai Csocsán Jenőnek eme nagy magyar érték felfedezéséért.

Ideje lenne, hogy a tároló múzeum nagy számú közönsége is megtudja az igazságot, és néha ezek a csodálatos képek hazalátogathatnának.

